Educational Administration: Theory and Practice
2013, Vol. 19, Issue 4, pp: 515-541

Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi
2013, Cilt 19, Sayı 4, ss: 515-541

w w w . k u e y . n e t

Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Okul ve İş Yaşamına Yönelik Görüşleri

Views of Vocational College Students Regarding School and Work Life

Esergül Balcı[1], Türkan Argon[2], Meltem A. Kösterelioğlu[3]

Öz

Araştırmanın amacı meslek yüksekokulu öğrencilerinin okul ve iş yaşantısına yönelik görüşlerini belirlemektir. Tarama modelinde yürütülen araştırmanın evrenini Türkiye'deki devlet üniversitelerine bağlı bütün meslek yüksekokullarında okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma, tabakalı örneklem alma ve tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen Çanakkale, İzmir, Antakya, Bolu, Porsuk, Malatya ve Adıyaman Meslek Yüksek Okullarında öğrenim gören öğrenciler üzerinde yürütülmüştür (n = 2101). Veri toplama aracı olarak yapılandırılmış anket formu kullanılmıştır. Formların değerlendirilmesinde yüzde ve frekans hesaplamaları yapılmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlardan bazıları şu şekildedir: Öğrenciler açıkta kalmama, kısa sürede iş bulma, diploma sahibi olmak gibi nedenlerle okullarını tercih etmiş, buna karşın okullarından memnun değildirler. Eğitim süresi mesleğe hazırlanıp iş hayatına atılmak için yeterli görülmemektedir. İki yıllık eğitim süreci öğrencilerde ortalama ve olumsuz duygular oluşturmaktadır. Öğrenciler eğitimini aldıkları alanda çalışmak istemekle birlikte, aldıkları eğitimi iş bulma açısından yeterli bulmakta ve iş piyasasının değer verdiğine inanmamaktadır. Bu okullarda okumanın sağladığı yararların başında mesleki açıdan gelişim, diploma, kolay iş bulma fırsatı gelmektedir.

Anahtar sözcükler: Meslek yüksekokulu öğrencisi, okul yaşamı, iş yaşamı

Abstract

This study aims to find out the views of vocational college students regarding school and work. The universe of the study consists students studying at vocational colleges connected to the state universities throughout Turkey. By using stratified sampling and random sampling, the study was carried out on students enrolled in Çanakkale, İzmir, Antakya, Bolu, Porsuk, Malatya and Adıyaman Vocational Colleges (n = 2101). Structured interviews were used as data collection tools. In the evaluation process of data collection tools, percentages and frequencies were used. Some of the findings of the study are: The students stated the reasons for attending a vocational college as wanting to have a higher education but not being able to get into a university, finding a job in short time, and getting a diploma but they also stated their dissatisfaction with schools. The duration of training wasn't found to be sufficient to get prepared for and start the work life. It was found that 2-year training creates average and negative feelings in students. Although students want to work in the field for which they're being trained, they feel that the training provided to them at school is not sufficient to find a well-qualified job and the labor market does not find the training provided to them valuable. Some of the advantages of these schools are vocational development opportunities, having a diploma, and finding jobs relatively easier.

Keywords: Vocational college student, school life, works life

[1] Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, esergulbalci@gmail.com, [2] Doç. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu, turkanargon@homail.com, [3] Yrd. Doç. Dr., Amasya Üniversitesi, mkostereli@hotmail.com

Atıf için/Please cite as:
Balcı, E., Argon, T., & Kösterelioğlu, M. A. (2013). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin okul ve iş yaşamına yönelik görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice], 19*(4), 515-541.

Bir ülkenin kalkınmışlık düzeyini belirlemede kullanılan en önemli ölçütlerden biri, o ülkenin sahip olduğu insan kaynaklarının niteliğidir. Gelişmiş ülkelerin insan kaynaklarını istedikleri nitelik ve nicelikte yetiştirmiş olmalarına karşın, geri kalmış ülkelerin çoğu ekonomilerinin gereksinim duyduğu insan kaynaklarını yetiştirme konusunda ciddi sıkıntılar yaşamaktadır (Kurul-Tural, 2002; Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği [TÜSİAD], 1999; Ünal, 1996). Ülkelerin bu hedefi başarabilmesi, sadece sermaye yatırımlarına değil değişen ekonomik yapı ve mesleklerin gerektirdiği esnek becerilerle donatılmış insan gücüne de bağlıdır (World Bank Policy Paper, 1995). İnsan kaynaklarının niteliği ve etkisinin en önemli göstergelerinden biri o ülkenin verimliliği ile ilgili rakamlarıdır. Verimlilik ile ilgili istatistiklere bakıldığı zaman ise Türkiye'nin bu konuda çok iyi bir performans sergileyemediği ortaya çıkmaktadır. Örneğin, altı yıl önceki veriler bile Çin'in son 20 yılda verimliliğini 5 kat artırırken, Türkiye'nin yerinde saydığını göstermektedir (Saygılı, Cihan ve Yavan, 2006).

Özellikle kalkınma açısından, toplumları oluşturan bireylerin iş hayatı ve toplumun ihtiyaçlarına göre yetiştirilmeleri ve yetiştirildikleri alanlarda istihdam edilmeleri son derece önemlidir. Her geçen gün küreselleşerek küçülen ve hızla değişen dünya şartları, yeni yapılanmaları da beraberinde getirmektedir. İşgücü piyasasının ihtiyaçlarının karşılanması, işsizliğin azaltılması, daha ucuz ve kaliteli mal ve hizmet üretilmesi, üretimde verimlilik ve kalite artışının sağlanması, iç ve dış pazarlarda rekabet gücünün yükseltilmesi, çağdaş teknolojinin mal ve hizmet üretimine yansıtılması, kaynakların etkinlik, verimlilik ve rasyonellik esaslarına göre kullanılması, hızlı, istikrarlı ve sağlıklı bir ekonomik kalkınmanın desteklenerek gerçekleştirilmesi ülke ekonomilerinin kalkınması için giderek stratejik önem taşıyan konular haline gelmektedir (Nartgün ve Yüksel, 2009). Bütün bu değişimlerle birlikte bilginin hızla artması, bilim ve teknolojideki değişme ve gelişmeler iş dünyasının ihtiyaç duyduğu iş gücünün niteliklerini değiştirirken, yaşanılan değişim süreci eğitim ve istihdam sektörlerini etkilemektedir. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin sanayi ve hizmet sektörlerinde karşılaştıkları önemli sorunlardan biri vasıflı ara insan gücü eksikliğidir. Bu doğrultuda günümüz işletmeleri rekabet gücünü arttırabilmek için değişen şartlara uyum sağlayabilen, teknolojik uygulamaları kavrayabilen, üretken, iletişim becerisine sahip, ekip ruhu taşıyabilen elemanlara her geçen gün daha fazla ihtiyaç duymaktadır (Yükseköğretim Kurulu [YÖK], 2009). Toplumsal kalkınmaya katkıda bulunacak, değişim sürecine uyum sağlayacak bireylerin yetiştirilme sorumluluğu eğitim kurumlarına verilmiştir. Dolayısıyla ülke kalkınmasında en büyük payın eğitime verilecek önem olduğu şüphe götürmeyen bir gerçektir. Özellikle hizmet ve üretim alanlarında teknolojik gelişmelere uyumlu, meslekiteknik bilgi ve becerilerle donatılmış insan kaynağına olan ihtiyacı karşılamak için, çağdaş teknoloji metotlarını bilen, yorumlayan, kullanan, geliştiren ve yeniliklere uyum sağlayan vasıflı insan gücünün yetiştirilmesi amacıyla mesleki ve teknik eğitim okullarına ihtiyaç bulunmaktadır (Yörük, Dikici ve Uysal, 2002). Bu doğrultuda gelişmiş ülkeler eğitim programlarında düşünen, üreten,

sorgulayan, araştıran, sanatsal duyarlılığı olan özgüvene sahip girişimci bir genç kitlenin eğitilmesini amaçlayarak (Hızlan, 1997), bu ihtiyacı karşılamaya çalışmaktadırlar. Gelişmiş ülkeler, ekonomik kalkınmanın itici gücü olan ara elemanlar yetiştirme görevini karşılamak için bu eksikliği gideren mesleki ve teknik eğitim kurumlarına büyük önem vermektedirler (Büte, 2010). Türkiye'de de her geçen gün artan ara insangücü ihtiyacı karşılanmak üzere meslek yüksekokulları kurulmuştur.

2547 sayılı kanunda meslek yüksekokulları "Belirli mesleklere yönelik ara insangücü yetiştirmeyi amaçlayan dört yarıyıllık eğitim-öğretim sürdüren yükseköğretim kurumu" olarak tanımlanmış, orta öğretime dayalı, en az dört yarıyıllık bir programı kapsayan ara insangücü yetiştirmeyi amaçlayan ve lisans öğretiminin ilk kademesini teşkil eden bu kademeye ön lisans adı verilmiştir. Mesleki eğitimin genel amacı, sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerinde istihdam edilecek nitelikli işgücünü eğitmek, yetiştirmek ve aynı zamanda mesleklerinin devamı olan yükseköğretim kurumlarına geçiş için gerekli temel eğitimi vermektir (Eşme, 2007). Bu okullarda gerçekleşen mesleki eğitim ile bireyler belirli bir meslek alanı ile ilgili bilgi, beceri ve iş alışkanlığı kazanıp yeteneklerini geliştirirler (Sezgin, 2000). Bu okullar sanayinin gereksinim duyduğu nitelikli ara insan gücünü yetiştiren temel kaynak olup, verdikleri eğitim ile işletmelerin çeşitli alanlarda ara eleman ihtiyacını karşılarlar. Bu doğrultuda bu okulların yetiştirdiği mezunların sanayi ve hizmet sektörlerinin taleplerine cevap verebilecek yeterlilikte donatılması gerekmektedir. Aynı zamanda birey ve iş arasındaki uyumun sağlanması sürecinde etkililiğini koruyabilmek için iş hayatındaki değişme ve yeniliklere karşı duyarlı olması da gerekmektedir.

Ülkelerin meslek eğitimleri ve bu süreçte uyguladıkları politikalar, o ülkenin insan yapısı, kültürü, teknolojisi, gereksinimleri gibi koşullara göre farklılaşmaktadır. Bu bakımdan ülkelerin, değişen teknolojiyi yakından takip edip yetiştirmeye çalıştıkları insangücünün ihtiyaç ve yeniliklere kolaylıkla uyum sağlayabilecek esneklik, verimlilik ve üretkenlikte olmasına dikkat ederken, ulusal özellik ve gereksinimlere göre düzenlenme yapmaları önem taşımaktadır. Çünkü ülkeler, sanayinin ihtiyaç duyduğu insangücü gereksinimini kendi dinamiklerine göre oluşturdukları mesleki teknik eğitim yöntemleri ile karşılamaktadırlar (Binici ve Arı, 2004). Söz konusu durum sınırlı kaynağa sahip ülke ekonomilerini daha fazla zorlamakta ve daha kaliteli mesleksel eğitim görmüş insan gücü talebini gün geçtikçe artırmaktadır (Balcı, 1990).

Türk Eğitim Sisteminde meslek yüksekokulları toplumsal ihtiyaçlar doğrultusunda bireylere meslek kazandırma işlevini gerçekleştirerek ara insan gücünün yetiştirilmesini sağlarken, aynı zamanda Türk Milli Eğitimin Genel Amaçları doğrultusunda bireylerin düşünen, araştıran, sorgulayan, eleştiren, değişime ayak uydurabilen, yabancı bir dil bilen, sosyal-kültürel etkinliklere katkı sağlayan gibi niteliklere sahip olmasına da özen göstermektedir. Mesleki eğitimin, bireyleri kısa sürede çalışma hayatına hazırlayarak, hem ülke kalkınmasına

katkıda bulunma hem de işsizliğin önüne geçmede önemli bir süreç olduğu ve Türkiye'nin genç nüfus yoğunluğu göz önüne alınıp büyük bir işgücü potansiyeline sahip olduğu düşünülürse mesleki eğitimin ülke için önemli bir avantaj olduğu görülecektir. Fakat ne yazık ki, son yıllarda meslek yüksekokullarının toplumsal algılanışında bir olumsuzluk olduğu herkes tarafından bilinmektedir (Günal ve Koçak, 2003). Siyasetin de etkisiyle, bu okullar üniversiteler önündeki yığılmaları önlemek, ara insan gücü açığını kapatmak vb. amaçlarla açılmaya devam etmiş, 2000-2001 eğitim öğretim yılında sayıları 401'ken 2009-2010 eğitim öğretim yılında 640'a ulaşmıştır (Günay, 2010). Bunun yanında bu okulların çoğu eğitim ve öğretime uygun olmayan binalarda, araç-gereç ve laboratuarlardan yoksun, öğretim elemanı sayısı yetersiz olduğu için meslek liselerinden gelen öğretmenlerle bir şekilde eğitimlerine devam etmektedir (Henden ve Tunç, 2005). Oysa özellikle ön lisans düzeyinde yapılan eğitimin, iş dünyasının taleplerini karşılamasında, eğitim programlarının güncelliğini koruması ve eğitimi yürüten elemanların da yeterli piyasa tecrübesine sahip olmaları gerekmektedir (Sevim ve Karamete, 2003). Bu okulların araştırmadan ziyade, sadece mesleki öğretim görevini üstlendikleri de düşündürücüdür (Günal, 2006; Şahin ve Fındık, 2008). Ayrıca 4702 sayılı yasa (2002) ile mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarını bitiren öğrencilerin, öncelikle kendi mesleki ve teknik eğitim bölgesindeki meslek yüksekokullarına sınavsız olarak yerleştirme hükmü bu okullarla ilgili bir takım tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Bu okullarda gerçekleştirilen eğitimle nitelikli ara insangücü ihtiyacının giderilmeye çalışılması yanında ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmeyle birlikte öğrencileri mutlu kılmak olduğu da unutulmamalıdır. Oysa gelişmiş ülkelerde çok başarılı olan ve ülke kalkınmasına katkılar sağlayan meslek yüksekokulları, ülkemizde beklenen gelişmeyi sağlayamayarak ne yazık ki iş piyasasının gerisinde kalmışlardır (Akpınar, 2003).

Nitelikli insangücünün ancak kaliteli eğitim, donanımlı öğretim elemanları ve yeterli fiziki koşulların sağlanması ile yetiştirilebileceği gerçeğinden hareketle, öğrencilerin aldıkları eğitimden, öğretim elemanlarından, fiziki şartlarından ne ölçüde memnun olduklarının ölçülmesi kalitenin arttırılması ve nitelikli işgücü için kaçınılmaz gerçeklerden biridir (Eti İçli, Çopur ve Vural, 2009). Bu doğrultuda kalkınma gayretleri içinde bulunan Türkiye'de üstesinden gelinmeye çalışılan önemli sorunlardan biri olan nitelikli ara insangücü yetiştiren meslek yüksekokulları ve bu okullarda okuyan öğrencilerin mezun olduktan sonraki iş yaşamına yönelik görüşlerinin ortaya çıkarılması, okulların niteliğinin yükseltilmesi ve mezunların istihdamı açısından önemli bir konudur. Bu doğrultuda yapılan bu çalışma ile meslek yüksekokulu öğrencilerinin okul yaşantılarına ve iş yaşantısına yönelik görüşleri belirlenerek, var olan durum ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır. Diğer yandan sürekli değişim ve gelişimin yaşanması ve etkileri göz önüne alındığında ara insan gücü yetiştiren meslek yüksekokulları bu durumdan en çok etkilenen kurumlardan bir olması konuyu daha güncel ve önemli kılmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı; Türkiye'deki devlet üniversiteleri bünyesinde bulunan meslek yüksekokullarında okuyan öğrencilerin okul ve iş yaşantısına yönelik görüşlerini tespit etmektir. Bu genel amaç doğrultusunda araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Meslek yüksekokulu öğrencilerinin;
    a. okudukları bölümü tercih etme nedenleri nelerdir?
    b. okudukları bölümden memnuniyet düzeyleri nedir?
    c. meslek yüksekokullarındaki eğitim süresine yönelik duyguları nasıldır?
    d. meslek yüksekokullarındaki öğretim elemanlarının niteliğine yönelik görüşleri nasıldır?
    e. bundan sonraki öğrenim yaşantısına yönelik görüşleri nedir?
2. Meslek yüksekokulu öğrencilerinin;
    a. aldıkları eğitim ve bu eğitimin iş hayatında getirilerine yönelik görüşleri nelerdir?
    b. iş bulmak için tercih ettikleri yöntemler nelerdir?
    c. meslek yüksekokulu ve programlarının öğrencilere sağladığı yararlara yönelik görüşleri nelerdir?
    d. eğitimleri ve iş bulma şanslarına yönelik görüşleri nelerdir?
    e. öğrencilerin geleceğe yönelik görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma betimsel modelde tarama yöntemi ile yürütülmüştür. Betimsel yöntemde bir davranışın, bir olayın, bir ilişkinin betimlenmesini sağlanırken, tarama yöntemi ölçülmek istenen durumu olduğu haliyle saptamayı amaçlayan araştırma modelidir (Büyüköztürk vd., 2009; Karasar, 2002). Bu doğrultuda araştırmada, Türkiye'deki devlet üniversitelerine bağlı meslek yüksekokullarında okuyan öğrencilerin profilleri belirlenerek, okul yaşantısı ve iş yaşamına yönelik görüşleri olduğu şekliyle ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki devlet üniversitelerine bağlı bütün meslek yüksekokullarında okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada evrenin tamamına ulaşılamayacağı ve elde edilen sonuçların evreni oluşturan

bütün meslek yüksekokulu öğrencilerine genellenebilmesi için örneklem alma yoluna gidilmiştir. Örneklem seçiminde tabakalı örneklem alma yöntemi ve tesadüfi örnekleme yöntemi uygulanmıştır. Türkiye'de bulunan 7 coğrafi bölge esas alınarak, her bir coğrafi bölge birer alt tabaka olarak kabul edilerek tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmış, her bir tabakadan hangi devlet üniversitesinde uygulama yapılacağı tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Üniversiteler belirlendikten sonra meslek yüksekokullarının belirlenmesinde bünyesinde tek meslek yüksekokulu bulunduran üniversitelerde uygulama doğrudan var olan bu meslek yüksekokulunda yapılmıştır. Bünyesinde birden fazla meslek yüksekokulu bulunduran üniversitelerde uygulama yapılacak olan meslek yüksekokulu tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir.

Tabaka örnekleme, katılımcıların belirli özellikleri göz önüne alınarak evreni temsil edebilecek şekilde seçilmesiyle oluşup sınırları saptanmış bir evrende alt tabakalar veya alt birim gruplarının var olduğu durumlarda kullanılan bir örnekleme yöntemidir (Büyüköztürk vd., 2009; Ekiz, 2009). Genelde pratik nedenlerle planlanan tabakalı örnekleme ile hem alt evrenlerin örneklemde temsilliliği garanti altına alınmakta hem de maliyet düşmüş olmaktadır (Balcı, 2005). Basit tesadüfi örneklemede ise örneklemede evreni oluşturan her elemanın örneğe girme şansı eşit olup, hesaplamalarda her elemana verilecek ağırlık aynı olmaktadır (Arıkan, 2004).

Uygulama yapılan meslek yüksekokullarında okuyan öğrencilerin tamamına ulaşılmış, araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen öğrencilerin doldurduğu anketler esas alınmıştır. Araştırmaya toplam 2150 öğrenci gönüllü olarak katılmış ve anketleri doldurmuş, doldurulan anketlerden 49 tanesi eksik ve yanlış doldurma sebeplerinden dolayı değerlendirmeye alınmamış, analiz dışı bırakılmıştır. Örneklem kapsamında uygulamaya alınan meslek yüksekokulları hangilerinin olduğu ve bu okullarda araştırmaya katılarak doldurdukları anketler değerlendirmeye alınan öğrenci sayıları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1

Araştırmaya Katılan Meslek Yüksek Okulları ve Öğrenci Sayıları

Coğrafi Bölge	Üniversite	MYO	*n*	%
Marmara Bölgesi	Çanakkale 18 Mart Üni.	Çanakkale MYO	450	21.4
Ege Bölgesi	Dokuz Eylül Üni.	İzmir MYO	398	18.9
Akdeniz Bölgesi	Mustafa Kemal Üni.	Antakya MYO	376	17.9
İç Anadolu Bölgesi	Anadolu Üni.	Porsuk MYO	360	17.2
Karadeniz Bölgesi	Abant İzzet Baysal Üni.	Bolu MYO	295	14.0
Doğu Anadolu Bölgesi	İnönü Üni.	Malatya MYO	123	5.9
Güneydoğu Anadolu Böl.	Adıyaman Üni.	Adıyaman MYO	99	4.7
Toplam öğrenci sayısı			2101	100.0

Tablo 1'e göre, araştırma Marmara Bölgesi'nde Çanakkale 18 Mart Üniversitesi'nin Çanakkale MYO'nda, Ege Bölgesi'nde Dokuz Eylül Üniversitesi'nin İzmir MYO'da, Akdeniz Bölgesi'nde Mustafa Kemal Üniversitesi'nin Antakya MYO'da, Karadeniz Bölgesi'nde Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nin Bolu MYO'da, İç Anadolu Bölgesi'nde Anadolu Üniversitesi'nin Porsuk MYO'da, Doğu Anadolu Bölgesi'nde İnönü Üniversitesi'nin Malatya MYO'da, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Adıyaman Üniversitesi'nde Adıyaman MYO'da öğrenim gören öğrenciler üzerinde yürütülmüştür.

Araştırma kapsamına alınan meslek yüksekokulu öğrenci sayısı toplam 2101'dir. Bu öğrencilerin %21.4'ü Çanakkale MYO, %18.9'u İzmir Meslek Yüksekokulu, %17.9'u Antakya MYO, %17.2'si Porsuk MYO, %14'ü Bolu MYO, %5.9'u Malatya MYO, %4.7'si Adıyaman MYO'da okumaktadır.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak öğrencilerin okul ve iş yaşantısına yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla yapılandırılmış anket formu hazırlanıp, uygulanmıştır. Anket tekniği kolay, ucuz ve bilgileri doğrudan doğruya toplamaya uygun oluşu nedeniyle araştırma yöntemleri arasında en çok kullanılanıdır. Anket, bir problemle ilgili olarak çeşitli kimselerin bilgi, tecrübe ve düşüncelerini almak için yapılan soruşturma olup belli bir araştırmanın amacına uygun düzenlenmiş soru listesinden oluşur. Bu teknikte araştırmacı ile bilgi kaynağı arasındaki iletişim yazılı olarak gerçekleşir. Bu durum kendisinden bilgi alınan kişinin sorulara rahatlıkla cevap vermesine imkân tanır.

Bu araştırmada anket geliştirme sürecinde problemi tanımlama, madde (soru) yazma, uzman görüşü alma ve ön uygulama yapma aşamaları izlenmiştir (Büyüköztürk, 2005). İlk aşamada araştırmanın amacı doğrultusunda kuramsal çerçeve ve ilgili araştırmalardan yararlanarak ilgili literatür taraması yapılarak araştırmanın problemi tanımlanmıştır. Problem tanımlamanın sonunda araştırmada cevap aranacak soru ve alt sorular ortaya çıkmıştır. İkinci aşamada araştırmanın amacı doğrultusunda ihtiyaç duyulan verilerin toplanmasına yönelik olarak anket soruları (maddeleri) hazırlanmıştır. Anket soruları kapalı uçlu (yapılandırılmış) sorular olarak hazırlanmış, cevap seçenekleri şıklar halinde verilmiştir. Soruların kapalı uçlu olarak hazırlamanın amacı; öğrencilere cevaplama, araştırmacılara değerlendirme kolaylığı sağlamak, öğrencileri cevaplamada araştırmanın amaçları doğrultusunda istenen bakış açısına davet etmektir. Soruların sorulmasında genelden özele bilgi akışına dikkat edilmiştir. Bu aşamanın sonunda anket taslak formu ortaya çıkmıştır. Taslak formdaki maddelerin oluşturulmasında araştırmanın alt problemleri, ilgili literatür ve alan uzmanlarının görüşüne başvurulmuştur. Üçüncü aşamada ankette yer alan

maddelerin ihtiyaç duyulan verileri kapsama ve toplamada ne derece yeterli olduğunu ortaya çıkarmak yani kapsam geçerliliği için uzman görüşüne başvurulmuştur. Hazırlanan taslak anket formu, alan uzmanlarının (4 eğitim yönetimi, 2 ölçme değerlendirme uzmanı) görüşüne sunulmuş, dönütler doğrultusunda ankette gerekli düzeltmeler yapılarak ön uygulama formu ortaya çıkmıştır. Hazırlanan ön uygulama formu meslek yüksekokulunda okuyan öğrenciler (15 öğrenci) üzerinde uygulanmıştır. Ön uygulama sonucunda anketin kullanışlığına yönelik gerekli düzenlemeler yapılmış, tekrar alan uzmanlarının görüşüne sunularak son şekli verilmiştir.

Anket 3 bölümden oluşmaktadır. Formun başında araştırmanın amacı ve öğrencilerin formu nasıl dolduracaklarına yönelik bir yönerge sunulmuştur. Formun ilk bölümünde öğrencilerin kişisel özelliklerine yönelik sorular, ikinci bölümde okul yaşamına yönelik 11 soru, son bölümde ise iş hayatı ile beklentilerine yönelik 12 soru bulunmaktadır. Anket formunda okul yaşantısına yönelik olarak okudukları bölümü tercih nedenleri, okudukları bölümden memnuniyet, eğitim süresi, öğretim elemanlarının niteliği ve bundan sonraki öğrenim yaşantılarına yönelik görüşlerini ortaya çıkartan sorular sorulmuştur. Son bölümde öğrencilerin iş hayatıyla ilgili beklentilerine yönelik olarak da aldıkları eğitim ve bu eğitimin iş hayatında getirileri, iş bulmak için tercih ettikleri yöntemler, MYO ve programlarının öğrencilere sağladığı yararlar, eğitimleri ve iş bulma şansları ile geleceğe yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla sorular sorulmuştur.

Anket formları 2010-2011 eğitim öğretim yılında ilgili meslek yüksekokullarının bir kısmına gidilerek araştırmacılar tarafından bizzat uygulanırken, bir kısmına da posta yolu ile gönderilerek uygulaması yapılmıştır.

Araştırma Bulgularının Analizi

Meslek yüksekokulu öğrencilerine uygulanan anket formlarının analizinde SPSS bilgisayar paket programı kullanılmış, yüzde ve frekans hesaplamaları yapılarak, sonuçlar tablolar halinde sunularak, yorumlanmıştır. Araştırmada meslek yüksekokulları kavramı MYO şeklinde gösterilmiştir.

Bulgular Tartışma ve Yorum

Bu bölümde araştırma alt problemleri doğrultusunda elde edilen bulgular sunulmuş ve tartışılmıştır.

A. MYO Öğrencilerinin Okul Yaşantısı İle İlgili Görüşleri

MYO öğrencilerinin okul yaşantısı ile ilgili okudukları bölümü tercih nedenleri, bölümden memnuniyetleri, eğitim süresi, öğretim elemanlarının niteliği ve sonraki eğitim yaşantılarına yönelik görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Okudukları Bölümü Tercih Nedenleri

Tablo 2'de MYO öğrencilerinin okudukları bölümü tercih etme nedenlerine ilişkin bulgular sunulmuştur.

Tablo 2

Öğrencilerinin Okudukları Bölümü Tercih Etme Nedenleri

Bölümü Tercih Nedenleri		*n*	%
1	Kendi isteği ile	1163	55.4
2	Açıkta kalmamak için	211	10.0
3	Daha kısa sürede iş bulmak için	191	9.1
4	Ailenin ve çevrenin isteğiyle	148	7.0
5	Bir diploma sahibi olmak için	128	6.1
6	ÖSS düzenlemesi nedeniyle	126	6.0
7	Kendi işini kurmak için	120	5.7
8	Derece-terfi yapmak için	6	.3
9	Dikey Geçiş Sınavı (DGS) ile geçiş yapmak için	6	.3
10	Askeriye sınavlarına girmek için	1	.0
11	Askerlik yapmamak için	1	.0

Tablo 2'de öğrencilerin okudukları bölümü tercih etme nedenleri incelendiğinde kendi isteği ile tercihin %55,4 ile ilk sırada yer aldığı, bu bulguyu ikinci sırada %10.0 ile açıkta kalmama, üçüncü sırada %9.1 ile daha kısa sürede iş bulma bulgularının takip ettiği görülmektedir. Diğer nedenlere bakıldığında aile ve çevre isteği (%7.0), diploma sahibi olmak (%6.1), ÖSS düzenlemesi (%6.0), kendi işimi kurma (%5.7) vb. gerekçeler gelmektedir. Ayrıca, çok az öğrenci derece-terfi, dikey geçiş sınavı ile geçiş yapmak, askeriye sınavlarına girmek ve askerlik yapmamak için bu okullarda eğitim görmektedir. Bu durumda öğrencilerin yarısından fazlasının okudukları bölümü kendi istekleri çerçevesinde seçtikleri, bu okullara gelirken istekli ve bilinçli bir şekilde davrandıkları, dolayısıyla da az da olsa bölümlerine yönelik ön bilgiye sahip oldukları anlaşılmaktadır. Mesleki ve teknik eğitim alacak olan öğrencilerin seçtikleri alanla ilgili az da olsa gerekli ön bilgi veya beceriye sahip olmaları alacakları eğitim ve yapacakları mesleğin başarısı açısından oldukça önemlidir. Oysa birçok araştırma ve gözlem bu araştırmadakinin aksine öğrencilerin büyük bir kısmının program tercih ederken bilinçsiz davrandıklarını ortaya koymaktadır (Sarıoğlu ve Özkan, 2009). Diğer yandan azımsanmayacak kadar öğrenci kendi isteklerinin dışında farklı nedenlerle bu okullarda okumaktadır. İsteksiz olarak programlara gelen öğrencilerle etkin ve verimli eğitim-öğretim yapılamayacağı gibi, nitelikli meslek elemanı yetiştirme amacına ulaşılabilme durumu da şaibelidir. Çünkü meslek elemanı olacak kişi, mesleği sevmiyorsa öğrenme konusunda da istekli olmayacaktır (Şengel, 2002).

MYO'daki öğrencilere yönelik yapılan diğer araştırmalara bakıldığında Kaya (2005) bu okullarda okuyan öğrencilerin %41'inin bir meslek sahibi olma, %8'inin ailesi isteği, %18'inin lisans eğitimine geçiş yapma, %8'inin meslekte kariyer yapma, %24'ünün üniversite eğitimi alma gibi nedenlerle bu programlarda okuduğunu belirlerken, Kayır ve Kılıç'ın (2008) hazırladığı raporda öğrencilerin %58.3'ü okulu kendi kararıyla, %21.3'ü ailesinin ve yakınlarının, %10.7'si öğretmenlerinin teşvikiyle, %37.6'sı meslek sahibi olmak için, %19.3'ün ise daha iyi bir okul kazanamadığı için bu programda okuduklarını ortaya koymuşlardır. Gelişmiş ülkelerin aksine Türkiye'de, öğrenciler meslek seçimini yaparken öncelik olarak ilgi alanlarını değil yaşamlarını güvence altına alıp para kazanabilecekleri mesleklere yönelmektedirler. Hatta bazen sadece öğrenciler üniversite mezunu olabilmek ya da açıkta kalmamak için hiç ilgi duymadıkları bir bölümde okuyabilmektedirler (Gündoğar vd., 2007). Oysa meslek seçimi yaparak bir okulda okumak istihdam edilme kadar mesleği yapan kişinin mutluluğu için de önemlidir. Görüldüğü gibi yapılan diğer çalışmalarda da bu araştırmadakine benzer nedenlerle öğrencilerin okudukları bölümleri tercih ettikleri anlaşılmaktadır.

Bölümden Memnuniyet

Tablo 3'te MYO öğrencilerinin okudukları bölümlerden memnuniyetlerine ilişkin bulgular sunulmuştur.

Tablo 3

Öğrencilerinin Okudukları Bölümlerdeki Memnuniyetleri

Değişkenler			*n*	%
Bölümden memnuniyet		Memnunum	1672	79.6
		Memnun değilim	429	20.4
Memnunum, çünkü	1	Bu alan iş bulmaya uygun	615	29.3
	2	İsteyerek geldim	560	26.7
	3	Bu meslek bana uygun	281	13.4
	4	Alanım kişiliğim ile uyumlu	208	9.9
	5	Şehrin yakınlığı ve maddiyat	3	.1
Memnun değilim, çünkü	1	İstediğim alan farklıydı	145	6.9
	2	Kişisel nedenler	109	5.2
	3	Bu meslek bana uygun değil	89	4.2
	4	İstemeyerek geldim	77	3.7
Sebep belirtmeyenler		-	14	.6

Tablo 3'te görüldüğü gibi öğrencilerin %79.6'sı okudukları bölümden memnunken %20,4'ü memnun değildir. Oysa Kaya (2005) MYO öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada öğrencilerin %75'inin okudukları okullardan dolayı mutsuz olduğunu, Kayır ve Kılıç'ın (2008) raporu ise öğrencilerin %34.1'inin bulunduğu okulda eğitim görmekten memnun, %32.7'si kısmen memnun, %22.6'sının ise memnun olmadığı sonucunu ortaya koymuşlardır. Üç araştırma sonucunun da farklı olması okulların yapılarından kaynaklanabildiği gibi öğrenci özelliklerinden de kaynaklanabilir. Bu durum, meslek yüksekokullarının öğrencilerinin beklentilerini karşılayan ve doyum sağlayan okullar olma konusunda çok yeterli olmadığının bir göstergesi sayılabilir.

Okudukları bölümden memnun olan öğrencilerin memnun olma nedenlerine bakıldığında ilk sıralarda %29.3 ile okudukları alanın iş bulmaya uygun olması, %26.7 ile isteyerek gelme, %13.4'ü mesleğin kendisine uygun olması, %9.9 ile alanın kişiliğine uygunluğunu belirtmişlerdir. Okudukları bölümden memnun olmayan öğrencilerin nedenleri ise sırasıyla %6.9 ile istediği alanın farklı olması, %5.2 ile kişisel nedenler, %4.2 ile mesleğin kendisine uygun olmaması ve %3.7 ile bölüme istemeyerek gelmesi şeklindedir. Yöney-Fırat ve Özel'in (2003) araştırmasında da benzer şekilde öğrenciler okudukları bölümü kendilerine uygun görmeme nedeni olarak ilk sırada başka bir alanda eğitim görmeyi isteme şeklinde cevap vermişlerdir.

MYO'nun Eğitim Süresi

Tablo 4'te MYO öğrencilerinin okudukları meslek yüksekokullarındaki eğitim süresine yönelik görüşlerini içeren bulgular yer almaktadır.

Tablo 4

Öğrencilerinin MYO'nun Eğitim Süresine Yönelik Görüşleri

Değişkenler		*n*	%
Meslek yüksekokullarının süresi	Yeterli	391	18.6
	Vasat	1005	47.8
	Yetersiz	705	33.6
Mesleğe hazırlanıp iş hayatına atılmak için 2 yıllık eğitim süreci	Yeterli	454	21.6
	Vasat	588	28.0
	Yetersiz	1059	50.4
Yeniden sınava girip tekrar bu bölüme girmek isteyip istememe	Evet	825	39.3
	Kararsız	487	23.2
	Hayır	789	37.5
İki yıllık eğitimin öğrencilerde oluşturduğu duygu	İdare Eder	686	32.7
	Mevcut koşullarda iyi sayılır	616	29.2
	İyi	281	13.4
	Mutsuz	275	13.1
	Başarısız	149	7.1
	Çok İyi	83	4.0
	Diğer	11	.5

Tablo 4'e göre MYO'nun eğitim süresini öğrencilerin %47.8'i vasat, %33.6'sı yetersiz bulurken, sadece %18.6'sı yeterli görmektedir. Bunun yanında mesleğe hazırlanıp iş hayatına atılmak için 2 yıllık eğitim sürecini değerlendirdiklerinde öğrencilerin %50.4'ü bu süreyi yetersiz bulurken, %28.0'i vasat, %21.6'sı yeterli bulmaktadır. Yöney-Fırat ve Özel (2003) de yaptığı araştırmada benzer şekilde 2 yıllık eğitim süresini öğrencilerin %60.3'ünün yetersiz, %17.3'ünün yeterli gördüğü, Kaya (2005) öğrencilerin %70'inin meslek yüksek okulunu bitirdikten sonra öğretim gördükleri alanda çalışmaya, %30'unun da mezuniyet sonrası meslekî ve teknik beceri açısından hazırlık konusunda kendilerini yetersiz hissettikleri sonuçlarını ortaya koymuşlardır. Bu araştırmada ve diğer araştırmalarda elde edilen sonuçlar, MYO'nun öğretim süresinin gerekli becerileri kazandırmak için çok yeterli olmadığı ya da bu sürede verilen eğitim ve öğretimin mesleğe yönelik istenilen becerileri kazandırmada yeterli görülmediği sonucunun bir göstergesi sayılabilir.

Bu okullarda iki yıllık eğitimin öğrencilerde oluşturduğu duygular incelendiğinde öğrencilerin %32.7'si idare eder ve %29.2'sinin mevcut koşullarda iyi sayılır şeklinde cevap vererek, bu konuda ortalama cevaplar verdikleri ve çok da olumlu duygulara sahip olmadıkları anlaşılmaktadır. Bunun yanında öğrencilerin %13.1'i mutsuz, %7.1'i başarısız şeklinde cevaplar vererek doğrudan olumsuz duygular oluşturduğunu belirtmişlerdir. İki yıllık eğitimin olumlu duygular oluşturduğunu belirten öğrencilerin sadece %13.4'ü iyi, %4.0'ü çok iyi şeklinde belirtmiştir. Yöney-Fırat ve Özel'in (2003) araştırmasında da öğrencilerin yaklaşık yarısı iki yıllık eğitimin kendilerinde ortalama duygular oluşturduğunu belirtmiştir.

Yeniden sınava girip tekrar bu bölüme girmek isteyip istememe durumu incelendiğinde öğrencilerin %39.3'ü tekrar bu bölüme girmek isterken, %37.5'i istememektedir. Bunun yanında öğrencilerin %23.2'si ise bu konuda kararsızdır. Öğrencilerin büyük bir bölümünün tekrar okudukları bölüme girme konusunda kararsız ve isteksiz olmaları dikkat çekici bir durumdur. Bu durum ya okullarından memnuniyetsizliği ya da bu bölümün iş sağlama konusunda yetersiz görülmesinin bir göstergesi sayılabilir.

Öğretim Elemanlarının Niteliği

Tablo 5'te MYO öğrencilerinin eğitim gördükleri okullardaki öğretim elemanlarının niteliğine yönelik görüşlerini içeren bulgular yer almaktadır.

Tablo 5

Öğrencilerin Öğretim Elemanlarının Niteliğine Yönelik Görüşleri

Değişkenler		*n*	%
Öğretim elemanlarının nitelikleri	Yeterli	1122	53.4
	Vasat	544	25.9
	Yetersiz	435	20.7

Tablo 5'te öğrencilerin %53.4'ü kendilerini mesleğe hazırlayan öğretim elemanlarının niteliklerini yeterli bulurken, %25.9'u vasat, %20.7'si yetersiz bulmaktadır. Öğretim elemanlarının nitelikleri öğrencilere kazandıracak özellik ve beceriler açısından oldukça önemlidir. Çünkü mesleki eğitim, bilimsel ve teknolojik gelişmelerin doğrudan etkilediği bir alan olup, bu durum öğretim elemanlarının nitelik ve uzmanlık alanlarında kendilerini sürekli geliştirmelerini, alanlarındaki gelişmeleri yakından takip etmelerini gerektirmektedir. Ayrıca, öğrencilerin istihdam edilecekleri sektörün istediği nitelikte işgücü özelliklerine uygun olarak yetiştirebilmeleri için, öğretim elemanlarının ilgili sektördeki aktörlerle işbirliği içinde olması da oldukça önemlidir. Bu durum öğretim elemanlarının bilgi birikimleri ve teorik yaklaşımlarından sanayi kesiminin yararlanması açısından da gerekmektedir. Oysa Türkiye'de nitelikli öğretim elemanı temininde sorunlar yaşandığı tartışması hala devam eden, çözüm bekleyen sorunlardan biridir. Kayır ve Kılıç'ın (2008) hazırladığı raporda öğrencilerin %30.1'i meslek derslerine giren öğretim elemanlarının mesleki bilgi ve becerilerini yeterli bulurken, %55.5'i kısmen yeterli, %13.8'i yetersiz bulmaktadır. Aynı rapor MYO'larındaki öğretim elemanlarını hem sayısal ve hem de pedagojik açıdan da yetersiz olduğunu belirtmektedir. Bunun yanında yapılan çalışmalar Türkiye'deki mesleki eğitimde görev alan öğretmen, eğitici ve okul yöneticilerinin öğretim programlarının gereklerini yerine getirebilmeleri, fiziksel altyapıyı en üst düzeyde kullanabilmeleri ve eğitimin çıktılarının iyileştirilmesine katkıda bulunabilmeleri için etkin biçimde desteklenmeleri gerektiği sıklıkla ifade edilen bir gerçektir (Eğitim Reformu Girişimi [ERG], 2011).

Öğrencilerin Sonraki Öğrenim Yaşantıları

Tablo 6'da MYO öğrencilerinin bundan sonraki öğrenim yaşantılarına yönelik görüşlerini içeren bulgular yer almaktadır.

Tablo 6

Öğrencilerin Bundan Sonraki Öğrenim Yaşantılarına Yönelik Görüşleri

Değişkenler		*n*	*%*
Bundan sonraki öğrenim yaşantılarıyla ilgili planları	Dikey geçiş yapmak	1001	47.6
	Kararsız	348	16.6
	Yeniden üniversite sınavına girmek	346	16.5
	Okumayı düşünmemek	190	9.0
	Okulunu sevmek, değiştirmeye gerek duymamak	122	5.8
	Açık öğretimden bir bölüm tamamlamak	49	2.3
	İş hayatına atılmak	36	1.7
	Subay olmak	5	.2
	Polis okuluna gitmek	4	.2

MYO öğrencilerinin bundan sonraki öğrenim yaşantılarıyla ilgili planlarına yönelik görüşleri incelendiğinde, öğrencilerin %47.6'sının dikey geçiş yapma görüşünün ilk sırada geldiği görülmektedir. Bu görüşü %16.5 ile yeniden üniversite sınavına girmek, %2.3 ile açık öğretimden bir bölüm tamamlamak ve %.2 ile polis okuluna gitmek şeklinde görüşler izlemektedir ki bu görüşlerin tamamı eğitim yaşantısının devamlılığına yönelik görüşler olup, dikkat çekicidir. Çünkü bu durum, onların aldıkları eğitim türü ve süresini yeterli görmediklerinin önemli bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Eğer öğrenciler eğitim süresi ve sonrasında istihdam edilmeyi yeterli görmüş olsalardı, bu kadar yüksek yüzdeliklerle eğitim almayı düşündüklerini ve başka okullara gitmek istediklerini belirtmezler ya da iş hayatına atılmak istediklerini belirtirlerdir. Yöney-Fırat ve Özel (2003) de araştırmasında öğrencilerin %59.3'ü dikey geçiş sınavlarına girerek eğitimini sürdürmeyi planladığını, %23.9'u yeniden üniversite giriş sınavlarına girerek istedikleri bölümde okuma şansını deneyeceklerini belirtmişlerdir. Bu bulgu araştırma sonuçlarını desteklemektedir.

Bunun yanında öğrencilerin %16.6'sı öğrenim yaşantısına yönelik planlarında kararsızken, %5.8'i okulunu sevdiğini değiştirmeye gerek olmadığını belirtirken, %1.7'si iş hayatına atılmayı, %0.4'ü subay ve polis olmak şeklinde cevaplar vermişlerdir. Öğrencilerin %9,0'ı ise okumayı düşünmemektedir. Elde edilen bulguların tamamı göz önüne alındığında mezun olan öğrencilerin çoğunluğunun iş yaşamına atılarak meslek yaşantısına başlamayı düşünmediği şeklinde yorumlanabilir.

B. MYO Öğrencilerinin İş Hayatı İle İlgili Beklentileri

MYO öğrencilerinin iş hayatıyla ilgili, aldıkları eğitim ve bu eğitimin iş hayatında getirileri, iş bulmak için tercih ettikleri yöntemler, MYO ve programlarının öğrencilere sağladığı yararlar, eğitimleri ve iş bulma şansları, geleceğe yönelik görüşlerine yönelik aşağıda yer almaktadır.

Öğrencilerin Aldıkları Eğitim ve Bu Eğitimin İş Hayatında Getirileri

Tablo 7'de MYO öğrencilerinin aldıkları eğitim ve bu eğitimin iş hayatında getirilerine yönelik görüşlerini içeren bulgular yer almaktadır.

Tablo7'ye göre öğrencilerin %59.1'i eğitimini aldıkları alanda çalışmak istediklerini belirtirken, %25.5'i iş bulabilirlerse çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. Eğitimini aldıkları alanda çalışmak istemeyen öğrencilerin oranı sadece % 6.3'tür. Yöney-Fırat ve Özel'in (2003) araştırmasında da öğrencilerin büyük bölümü (%59.3 ve %27.6) eğitim gördüğü alanda çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. Bu bulgu öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun mezun olduktan sonra eğitimini aldıkları mesleki alanda çalışmak istediklerini göstermektedir.

Tablo 7

Öğrencilerin Aldıkları Eğitim ve Bu Eğitimin İş Hayatında Getirilerine Yönelik Görüşleri

Değişkenler		*n*	%
Eğitimini aldıkları alanda çalışma isteği	Evet istiyorum	1241	59.1
	İş bulabilirsem evet	535	25.5
	Mecbur kalırsam evet	3	.1
	Hayır istemiyorum	133	6.3
	Kararsızım	187	8.9
	Çalışıyorum	2	.1
Alınan eğitimi piyasada iş bulma açısından yeterliliği	Evet	716	34.1
	Kısmen	974	46.3
	Hayır	411	19.6
Alınan eğitimin bölüm ve uzmanlık alanı olarak işe girişte öncelik sağlaması	Evet	751	35.7
	Kısmen	1104	52.5
	Hayır	246	11.7
Alınan eğitime iş piyasasının değer verdiğin inanma durumu	Evet inanıyorum	774	36.8
	Kısmen inanıyorum	1009	48.0
	Hayır inanmıyorum	318	15.2

Öğrencilerin %34.1'i aldıkları eğitimi piyasada iş bulma açısından yeterli bulurken, %46.3'ü kısmen yeterli bulmaktadır. Bunun yanında öğrencilerin %19.6'sı aldıkları eğitimin piyasada iş bulma açısından yetersiz olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerin %35.7'si aldıkları eğitimin bölüm ve uzmanlık alanı olarak işe girişte öncelik sağlayacağını belirtirken, %52.5'i kısmen öncelik sağlayacağını düşünmektedir. Öğrencilerin %11.7'si ise bu eğitimin bölüm ve uzmanlık alanı olarak işe girişte öncelik sağlamayacağını belirtmiştir. Yöney-Fırat ve Özel'in (2003) araştırmasındaki öğrencilerin %64.9'u aldıkları eğitimin işe girişte kendilerine kısmen öncelik sağlayacağı bulgusu bu araştırma sonucu ile paralellik göstermektedir. Bu durum okullarda verilen eğitimin mesleki ihtiyacı karşılamada tamamen yeterli olarak görülmediğinin bir göstergesi olduğu gibi aynı zamanda meslek alanının sektörlerle tam olarak uyuşmadığının da göstergesi olabilir. Öğrencilerin mesleği ile ilgili bilgileri okulda değil iş hayatında öğrenmesi, önemli bir gerçek olan uygulanan eğitim programlarının ilgili meslek dalının güncel ihtiyacını karşılamadığını da göstermektedir. Diğer yandan YÖK çatısı altındaki MYO programları incelendiğinde adları farklı fakat içerikleri aynı olan birçok programın yükseköğretimde açıldığı görülecektir. Bu durum ayrı bir sıkıntıdır. Çünkü bu durum birbirinin tekrarı programları ortaya çıkarıp, kaynakların verimli olarak kullanılmasını önlemekte, mezunların farklı yeterlikler kazanmasına da neden olmaktadır (Fer, 2000; akt: Şahin ve Fındık, 2008).

Öğrencilerin %36.8'i aldıkları eğitime iş piyasasının değer verdiğine inandığını belirtirken, %48.0'ı kısmen değer verildiğine inandığını, %15.2'si ise değer verilmediğine inandığını belirtmiştir. Türkiye'de yapılan çeşitli çalışmalarda mesleki eğitim ile istihdam ilişkisinin kurulamadığı, bu okullardan mezun olan gençlerin işverenlerin bilgi ve beceri ihtiyaçlarını karşılayamadığı ve okul–özel sektör bağlantısının kurulamadığı vurgulanmıştır (Bircan, 1996). Aradaki dengesizliğin ortadan kaldırılması için, ekonominin ihtiyaç duyduğu nitelikli teknik ara eleman yetiştirilmesine yönelik için okul–sanayi işbirliğinin artırılması, eğitimin niteliğinin yükseltilmesi ve müfredatın piyasa taleplerini karşılayacak şekilde yeniden yapılandırılması gerekmektedir (Emirgil, 2009). Fakat bu konuda yapılan önemli girişim ve uygulamalara rağmen henüz istenilen düzeye gelinememiştir.

İş Bulmak İçin Tercih Edilen Yöntemler

Tablo 8'de MYO öğrencilerinin iş bulmak için tercih ettikleri yöntemlere yönelik görüşlerini içeren bulgular yer almaktadır.

Tablo 8

Öğrencilerin İş Bulmak İçin Tercih Ettikleri Yöntemlere Yönelik Görüşleri

Değişkenler		*n*	%
İş bulmak için tercih ettikleri yöntemler	Tanıdık aracılığıyla	798	38.0
	İşyerlerine bireysel başvuru ile	752	35.8
	Kendi işim var	167	7.9
	İnternet aracılığıyla	137	6.5
	Türkiye İş ve İşçi Bulma Kurumu yoluyla	82	3.9
	Özel iş bulma şirketleri aracılığıyla	74	3.5
	Gazete ilanları ile	56	2.7
	Ailemin yanında çalışacağım	22	1.0
	Fikrim yok	10	.5
	Araştırarak	3	.1

Tablo 8'e göre öğrencilerin iş bulmak için tercih ettiği yöntemlerin başında %38.0 ile tanıdık aracılığı ve %35.8 ile işyerlerine bireysel başvuru gelmektedir. Bu seçenekleri %6.5 ile internetten başvuru, %3.9 ile Türkiye İş ve İşçi Bulma Kurumu'na başvuru, %3.5 ile özel iş bulma şirketleri aracılığı ve %2.7 ile gazete ilanları yolu gelmektedir. Görüldüğü gibi ilk sırada gelen tanıdık aracılığı, Türkiye gerçeği olan arkası imzalı kartvizit ya da "ahbap-çavuş ilişkilerinin" hala devam ettiğini göstermektedir. Hâlbuki gelişmiş ülkelerde bu oran çok daha düşüktür. Kişinin kendi yeterlilikleri iş bulma konusunda ilk sırada gelmelidir. Ne yazık ki bir diğer araştırma olan Yöney-Fırat ve Özel'in (2003) araştırmasında da öğrencilerin %35.1'i tanıdıkları aracılığıyla iş bulmayı tercih

ettiklerini belirtmişlerdir. Türkiye'de üniversite mezunlarının istihdam konusunda yaşanılan sıkıntılar meslek yüksekokulları için de geçerlidir. Sanayi okul arası işbirliğinin kurulamaması bu durumu güçleştirdiği gibi meslek yüksekokullarında uygulanan programların çevre ihtiyaçları ile tutarlı olmaması, istihdam olanağı sınırlı olan alanlar için gereğinden fazla eleman yetiştirilmesi bu sorunu daha da büyütmektedir (Fer, 2000; akt: Şahin Fındık, 2008). Bu durum ise mezunları iş bulma konusunda tanıdık gibi yakınları devreye sokmaya itmektedir.

MYO ve Programlarının Öğrencilere Sağladığı Yararlar

Tablo 9'a MYO öğrencilerinin okul ve programların sağladığı yararlara yönelik görüşlerini içeren bulgular yer almaktadır.

Tablo 9

MYO ve Programlarının Öğrencilere Sağladığı Yarara Yönelik Öğrenci Görüşleri

Değişkenler			*n*	*%*
Meslek yüksekokulunda okumanın sağladığı yararlar	1	Mesleki açıdan gelişim	998	47.5
	2	Sadece diploma	432	20.6
	3	Daha kolay iş bulma fırsatı	291	13.9
	4	Toplumsal anlamda gelişim	240	11.4
	5	Kişisel tahmin	91	4.3
	6	Yapılan işte hizmet alanı değişikliği	41	1.9
	7	DGS ile geçiş sağlama	8	.4
Okunulan programın sağladığı yarar	1	Mesleki açıdan gelişim	1133	53.9
	2	Daha kolay iş bulma	345	16.4
	3	Sadece diploma	341	16.2
	4	Toplumsal anlamda gelişim	162	7.7
	5	Kişisel tatmin	87	4.1
	6	Lisans programı için başlangıç	30	1.4
	7	DGS ile geçiş sağlama	3	.1

Tablo 9'da öğrenci görüşlerine göre MYO'da okumanın yararları sıralandığında ilk sırada %47.5 ile mesleki açıdan gelişim gelip, bu görüşü %20.6 ile sadece diploma, %13.9 ile daha kolay iş bulma fırsatı, %11.4 ile toplumsal anlamda gelişim görüşleri izlemektedir. Bu görüşlerin dışında daha düşük yüzdeliklerle kişisel tatmin, yaptıkları işte hizmet alanı değişikliği ve DGS ile geçiş sağlama seçenekleri izlemektedir. Öğrenci görüşlerine göre okudukları programın sağladığı yararlar sıralandığında da benzer görüşlerin hemen hemen aynı sırada belirtildiği görülmektedir. İlk sırada %53.9 ile mesleki açıdan gelişim gelip, bunu %16.4 ile daha kolay iş bulma fırsatı, %16.2

ile sadece diploma, %7.7 ile toplumsal anlamda gelişim görüşleri izlemektedir. Görüldüğü gibi öğrenciler hem MYO hem de okudukları programın sağladığı yararlar konusunda benzer düşüncelere sahiptirler. Yöney-Fırat ve Özel'in (2003) araştırması da MYO'da okumanın öğrencilere sağladığı katkı konusunda %42.5 ile mesleki açıdan gelişim ilk sırada gelmektedir. Bu seçeneği toplum içinde yeni bir yere sahip olma, sadece diploma sahibi olma izlemektedir.

Meslek yüksekokulları toplumsal hayatın her alanında ihtiyaç duyulan mesleklere nitelikli işgücü yetiştirmek üzere açılmış okullardır. Öğrenci görüşlerine göre hem okul hem programın sağladığı yararlar göz önüne alındığında ilk sırada mesleki gelişimin sağlanmasına yönelik görüşlerin belirtilmesi bu amacın gerçekleştirilmesine yönelik bir sürecin gerçekleştiğinin göstergesi sayılabilir. Bununla birlikte öğrencilerin azımsanmayacak kısmının okul ve programın sadece diploma sağladığına yönelik görüşü ise olumsuz ama dikkat çekici bir diğer görüştür. Bu durum ise öğrencilerin bu okullarda geleceğe yönelik belirgin amaçları olmadan sadece diploma almak için okuduklarını da göstermektedir.

Eğitimleri ve İş Bulma Şansları

Tablo 10'da MYO öğrencilerinin eğitim ve iş bulma şanslarına yönelik görüşlerini içeren bulgular yer almaktadır.

Tablo 10

Öğrencilerin Eğitimleri ve İş Bulma Şanslarına Yönelik Görüşleri

Değişkenler			*n*	%
Mezun olduktan sonra tahmini iş bulma süresi	1	Kısa bir süre sonra	721	34.3
	2	Fikrim yok	696	33.1
	3	Mezun olur olmaz	447	21.3
	4	Uzun bir süre sonra	136	6.5
	5	İş bulabileceğimi sanmıyorum	101	4.8
Mesleklerinde iş bulma şansları	1	Orta derecede	1083	25.1
	2	Çok fazla	528	21.6
	3	Fikrim yok	275	13.1
	4	Çok az	177	8.4
	5	Hiç şansım yok	38	1.8
Eğitimsel nitelikleri kazanmanın bir iş bulmak için önemi	1	Çok önemli	1398	66.5
	2	Orta derecede önemli	461	21.9
	3	Kararsız	81	3.9
	4	Fikrim yok	77	3.7
	5	Az önemli	46	2.2
	6	Önemli değil	38	1.8

Tablo 10'da mezun olduktan sonra tahmini iş bulma sürelerine yönelik öğrenci görüşleri incelendiğinde %21.3'ü mezun olur olmaz, %34.3'ü ise kısa bir süre sonra, %6.5'i de uzun bir süre sonra iş bulabileceğini düşündüğünü belirtmiştir. Bunun yanında öğrencilerin %33.1'inin bu konuda fikri olmadığı gibi, %4.8'i iş bulabileceğini sanmadığını belirtmiştir.

Mesleklerinde iş bulma şanslarına yönelik öğrenci görüşleri incelendiğinde ise öğrencilerin %25.1'i orta derecede, %21.6'sı çok fazla oranında mesleklerinde iş bulma şanslarının oluğunu belirtirken, %8.4'ü çok az, %1.8'i hiç şansının olmadığını, %13.1'i ise bu konuda fikrinin olmadığını belirtmiştir. Er, Kocaman ve Açıkgöz'ün (2003) araştırmasında da benzer şekilde meslek yüksekokulu öğrencilerinin %46.6´sının mezuniyet sonrası iş bulma konusunda olumlu düşünmedikleri, ancak yabancı dil, bilgisayar vb. destekleyici eğitimlerden sonra daha iyi koşullarda iş bulabileceklerini belirttiklerini ortaya koymuşlardır. Kaya'nın (2005) yaptığı çalışmadaki bulgu da öğrencilerin %25'inin iş bulamayacağını, %55'inin ise iş bulup bulamayacağını bilemediklerini belirttiklerini tespit etmiştir. Eğitimsel nitelikleri kazanmanın bir iş bulmak için önemi konusunda öğrencilerin %66.5'i çok önemli derken, %21.9'u orta derecede önemli cevabını vermişlerdir.

Meslek eğitiminde meslek standartlarının belirlenemeyip programların iş hayatından kopuk geleneksel yöntemlerle uygulanması; eğitimin yetersizliğine neden olduğu gibi, mezunların işletmelerin talep ettiği niteliklere sahip olamamasına da neden olmaktadır (Teknik Eğitim Vakfı [TEKEV], 2007). Meslek yüksekokullarındaki öğrenci artışına karşın kurumların alt yapı, fiziksel mekân, donanım ve öğretim elemanı ihtiyaçlarının aynı oranda karşılanmaması okulların eğitim kalitesini düşürmüştür. Belirtilen durumlar ise mezunların kalitesinin istenilen niteliklerde olmasına engel olurken, iş bulma konusunda da sıkıntılara neden olmaktadır. Hâlbuki üniversite eğitimi alan her öğrencinin mezun olduktan sonra eğitimini aldığı alanda çalışmak istemesinden doğal bir durum yoktur. Fakat araştırma sonuçları ve ülke gerçekleri bu durumun Türkiye'de istenilen düzeyde olmadığını göstermektedir.

Öğrencilerin Geleceğe Yönelik Görüşleri

Tablo 11'de MYO öğrencilerinin geleceğe yönelik görüşlerini içeren bulgular yer almaktadır.

Tablo 11'e göre öğrencilerin aldıkları eğitim sayesinde gelecekte elde edecekleri başarıya yönelik görüşleri incelendiğinde %46.6'sı meslekte daha ileri düzeye geleceğine, %24.0'ı meslekle ilgili alanda iyi bir girişimci olacağına, %18.2'si herhangi bir işte çalışabileceğine, %5.3'ü toplumda saygın bir yer edineceğine, %1,7'si aile içinde saygın bir yer edineceğine yönelik olumlu yönde görüşler belirtirken, %4.2'si gelecekte başarı sağlayacağını düşünmediğini belirtmiştir. Öğrenci görüşlerinden, mezunların öğrenim gördükleri alanda bir meslek sahibi olacaklarını ve bu mesleği sürdürebileceklerini ve mesleğin gelir

sağlayacağını düşündükleri gibi toplumda ve ailede sosyal statü sahibi olacaklarını düşündükleri de ifade edilebilir. Bir işte çalışma kişide güven ve saygı duygusunu geliştirmekte, topluma ait olma duygusunu güçlendirmektedir (Dereli ve Kabataş, 2009) Bu durumda meslek yüksekokulu öğrencilerinin eğitimini gördükleri alanda istihdam edilmeleri ve istihdam koşullarının iyileştirilmesi önem taşımaktadır.

Tablo 11

Öğrencilerin Geleceğe Yönelik Görüşleri

Değişkenler			*n*	*%*
Alınan eğitimle gelecekte elde edilecek başarı	1	Meslekte daha ileri düzeye gelme	979	46.6
	2	Meslekle ilgili alanda iyi bir girişimci olma	504	24.0
	3	Herhangi bir işte çalışabilme	380	18.2
	4	Toplumda saygın bir yer edinme	112	5.3
	5	Gelecekte başarı sağlayacağımı düşünmeme	91	4.2
	6	Aile içinde saygın bir yer edinme	35	1.7
Gelecekte öğrencileri en çok rahatlatacak koşullar	1	Ekonomik özgürlük	419	19.9
	2	İyi bir iş	320	15.2
	3	İyi bir eğitim	316	15.1
	4	Devlet memurluğu	225	10.7
	5	Beceri ve yetenek	206	9.8
	6	Kendine güven	189	9.1
	7	Kendi işini kurma	164	7.8
	8	Ailenin gelir düzeyini yüksek olması	146	6.9
	9	Mesleğine güven	99	4.7
	10	Nüfuzlu yakınlarımın olması	17	.8

Öğrencilerin gelecekte kendilerini en çok rahatlatacak koşullara yönelik görüşleri incelendiğinde %19.9'u ekonomik özgürlük, %15.2'si iyi bir iş, %15.1'i iyi bir eğitim, %10.7'si devlet memurluğu, %9.8'si beceri ve yetenek, %9.1'i kendine güven, %7.8'si kendi işini kurma, %6.9'u ailenin gelir düzeyini yükseltme, %4.7'si mesleğine güven şeklinde görüş belirttiği görülmektedir. Yöney-Fırat ve Özel'in (2003) araştırmasında da benzer şekilde öğrencilerin gelecekte kendilerini rahatlatacak en iyi koşulların beceri ve yetenekleri, iyi bir iş, kendi işini kurmak ve ekonomik özgürlük olduğunu belirtmeleri bulgusu bu araştırmadaki bulgular ile paralellik göstermektedir. Öğrencilerin geleceğe yönelik beklentilerini içeren bu koşullar aslında yükseköğretimde meslek eğitimi gören her bireyin beklentisini yansıtmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

MYO Öğrencilerinin Okul Yaşantısı İle İlgili Görüşleri

Öğrencilerin çoğu okudukları bölümü kendi istekleri doğrultusunda tercih etmiştir. Öğrencilerin diğer tercih nedenleri açıkta kalmama, daha kısa sürede iş bulma, aile ve çevre isteği, diploma sahibi olmak, ÖSS düzenlemesi, kendi işimi kurma vb. şeklindedir.

Öğrenciler iş bulmaya uygun olması, isteyerek gelme, mesleğin kişiye uygun olması, alanın kişiliğe uygunluğu gibi nedenlerden dolayı okudukları bölümden memnundur. Bölümlerinden memnun olmayan öğrencilerin nedenleri ise istediği alanın farklı olması, kişisel nedenler, mesleğin kişiye uygun olmaması ve bölüme istemeyerek gelme şeklindedir.

Meslek yüksekokullarındaki eğitim süresini yeterli gören öğrencilerin oranı çok düşüktür. Diğer öğrenciler ise bu süreyi ya vasat ya da yetersiz bulmaktadır. Yine öğrencilerin büyük çoğunluğu mesleğe hazırlanıp iş hayatına atılmak için iki yıllık eğitim sürecini yeterli görmemektedir. İki yıllık eğitim süreci öğrencilerde mutsuzluk, başarısızlık, idare eder ve mevcut koşullarda iyi sayılır şeklinde daha çok ortalama ve olumsuz duygular oluşturmaktadır. İki yıllık eğitimin olumlu duygular oluşturduğunu belirten öğrenci oranı çok düşüktür. Kendilerini mesleğe hazırlayan öğretim elemanlarının niteliklerini öğrencilerin yarısı yeterli görmektedir.

Yeniden sınava girip tekrar bu bölüme girmek isteyen öğrencilerin oranı düşüktür. Öğrencilerin yarısından fazlasının dikey geçiş yapma, yeniden üniversite sınavına girme, açık öğretimden bir bölüm tamamlama ve polis okuluna gitme gibi eğitim yaşantısının devamlılığına yönelik planları bulunmaktadır.

MYO Öğrencilerinin İş Hayatı ile İlgili Beklentileri

Öğrencilerin çoğu eğitimini aldıkları alanda çalışmak istemekle birlikte aldıkları eğitimi piyasada iş bulma açısından ya kısmen yeterli ya da yetersiz bulmaktadırlar. Aynı zamanda öğrencilerin yarısına göre aldıkları eğitim bölüm ve uzmanlık alanı olarak işe girişte kısmen öncelik sağlayacaktır. Öğrencilerin yarısından fazlası aldıkları eğitime iş piyasasının değer verildiğine tamamen inanmamaktadır.

Öğrencilere göre MYO'da okumanın ve okudukları programın sağladığı yararlar mesleki açıdan gelişim, sadece diploma elde etme, daha kolay iş bulma fırsatı, toplumsal anlamda gelişim vb. şeklindedir. Öğrencilerin yarısına göre mesleklerinde iş bulma şanslarının ya çok fazla ya da orta derecedir ve öğrencilerin çok azı mezun olur olmaz, iş bulabileceğini düşünmektedir. Öğrencilerin çoğuna göre eğitimsel nitelikleri kazanmak bir

iş bulmak için çok önemlidir. Öğrencilere göre aldıkları eğitim gelecekte meslekte daha ileri düzeye gelme, meslekle ilgili alanda iyi bir girişimci olma, herhangi bir işte çalışabilme, toplumda ve ailede saygın bir yer edinme vb. yararlar sağlayacaktır.

Öğrencilerinin iş bulmak için tercih ettiği yöntemlerin başında tanıdık aracılığı ve işyerlerine bireysel başvuru gelmektedir. Bu seçenekleri internetten başvuru, Türkiye İş ve İşçi Bulma Kurumu'na başvuru, özel iş bulma şirketleri aracılığı ve gazete ilanları yolu izlemektedir. Öğrencilere göre onları gelecekte en çok rahatlatacak koşullar ekonomik özgürlük, iyi bir iş, iyi bir eğitim, devlet memurluğu, beceri ve yetenek, kendine güven, kendi işini kurma, ailenin gelir düzeyini yükseltme, mesleğine güven şeklindedir.

Öneriler

Araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

MYO'larındaki mevcut programlara ilişkin öğrencilerin farkındalıklarını artırmaya yönelik tanıtıcı etkinler düzenlenmelidir.

MYO'nun öğrenim süreleri gözden geçirilmelidir.

MYO'da görevli öğretim elemanlarının kendilerini geliştirebileceği ve akademik çalışma yapabilecekleri programlara devam etmesi için gerekli kolaylıklar sağlanmalıdır.

Öğrencilerde yükseköğrenim görüyor duygusunu sağlayabilmek için ortaöğretim kurumlarında derslerine giren öğretmenlerden farklı olarak akademik statüsü olan öğretim elemanlarının derslere girmesi sağlanmalıdır.

MYO'ları programlarının iş hayatına yönelik bilgi, beceriler gözden geçirilerek öğrencilerin istihdam edilebilirlik koşulları artırılmalıdır.

MYO'larında iş hayatı ile koordinasyonu sağlayan birimler oluşturulmalıdır.

Öğrencilerin iş yaşamı ile ilgili sağlıklı görüş geliştirebilmesi amacıyla, okul yöneticilerinin ve iş adamlarının katılabileceği, panel, açık oturum veya workshoplar düzenlenmelidir.

Ortaöğretimde yapılan mesleki yönlendirmenin özenle yapılmasının ileride oluşabilecek istenmedik alanlarda eğitim görülüp meslek sahibi olunması gibi sorunların ortadan kalkmasını sağlayacaktır.

Öğrencilerin kendilerini yetiştiren öğretim elemanlarının yeterli olmadığına ilişkin görüşlerinin nedenlerini saptamaya yönelik araştırmalar yapılabilir.

Views of Vocational College Students Regarding School and Work Life

Esergül Balcı[1], Türkan Argon[2], Meltem A. Kösterelioğlu[3]

Background. Vocational education is an important process that controls unemployment and contributes to the development of the country by preparing individuals for work life in a short time. Vocational colleges that are established to realize these aims train individuals for different vocations. Vocational education is an important advantage for Turkey where density of young population and a potentially large labor force exist. With the effects of politics, vocational colleges are still being founded and their numbers have increased alarmingly in order to prevent congestion created due to the desire to continue higher education and to close the gap in terms of the need for intermediate personnel. However many of these colleges provide education in spaces that are not suitable for training, with lack of materials and labs and with insufficient number of instructors (Henden & Tunç, 2005). The fact that students graduating form vocational-technical high schools can be enrolled in vocational colleges without having to take exams has caused discussions. It should not be forgotten that these schools should be able to make students feel fulfilled in addition to training intermediate personnel for the labor force. In this context, disclosing the views of students regarding school and work life is a crucial step to increase the quality of vocational colleges in Turkey and to solve the unemployment problems of the graduates of vocational schools.

Purpose. The current study aims to reveal the present situation by identifying the views of vocational college students regarding school and work.

Method. The study follows the survey model. The universe of the study was composed of students of vocational colleges connected to the state universities throughout Turkey. Since it was not feasible to reach the whole universe, sampling method was preferred. Through the use of stratified sampling and random sampling, the study was carried out with students enrolled in Çanakkale, İzmir, Antakya, Bolu, Porsuk, Malatya and Adıyaman Vocational Colleges (n = 2101). Structured interviews were used as data collection tools. The survey was developed by following the stages of identifying the problem, writing the questions, seeking expert views and providing pre-implementation (Büyüköztürk, 2005). The survey implemented in 2010-2011 educational year was composed of questions about the self, school and work life. Percentages and frequencies were calculated during evaluation and findings were tabulated and presented.

[1] Prof. Dr., Dokuz Eylül University, İzmir, esergulbalci@gmail.com, [2] Assoc. Prof. Dr., Abant Izzet Baysal University, Bolu, turkanargon@homail.com, [3] Assist. Prof. Dr., Amasya University, mkostereli@hotmail.com

Findings. Views of Vocational College students regarding school life: The reasons for attending a vocational college were cited as own desire, opportunity to find employment in a shorter duration, wishes of the family-environment and the desire to obtain a diploma. While some of the students were happy with their selection of department due to reasons such as suitability of the department to find outside employment, personal preferences for the department and the suitability of the future vocation for the student, some of the students are not fulfilled at all. It is felt that the duration of training is not sufficient to be prepared and start work life. 2-year training creates average and negative feelings in students. The ratio of students who would want to take the exam again and select the same department is low. The students feel that the instructors who prepare them for the vocation are not sufficiently qualified. The majority of the students have plans to continue with further education.

Views of Vocational College students regarding work life: although students wish to work in the field for which they receive training, they feel that the training provided to them at school is not sufficient to find a quality job and the labor market does not value the training provided to them. Students apply for jobs through people they know or they apply for posts personally. Advantages of these schools are vocational development opportunities, having a diploma, finding jobs relatively easier and social development. According to students, acquisition of educational qualifications is imperative to find a good job. The training obtained at school will help them progress to better levels, be good entrepreneurs and receive reputed places in the family and the society. The conditions that will make them relaxed and comfortable in the future are given as economic freedom, a good job, a good education and working for government posts.

Some of the suggestions provided by the current study are as follows: Introductory activities to present current/existing vocational programs should be organized to increase student awareness; periods of training for these schools should be reviewed and revised, opportunities should be provided for instructors to develop themselves, knowledge and skills provided by the programs should be revised in terms of the needs of the work life, conditions of employability should be increased; units that coordinate education and work life should be created and panels, open forums and workshops should be organized for school administrators and businessmen so that students can develop healthy ideas about working life.

Kaynaklar/References

Akpınar, B. (2003). Meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, *9*(33), 11-12.

Arıkan, R. (2004). *Araştırma teknikleri ve rapor hazırlama.* Ankara: Asil.

Balcı, A. (2005). *Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem A.

Balcı, M. (1990). Mesleki ve teknik eğitimde yeni boyutlar. *Eğitim Bilimleri Birinci Ulusal Kongresi.* A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi.

Binici, H. ve Arı, N. (2004). Mesleki ve teknik eğitimde arayışlar. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24*(3), 383-396. http://www.gefad.gazi. edu.tr/son/25.pdf, 15 Eylül 2012 tarihinde alınmıştır.

Bircan, İ. (1996). *Türkiye'de mesleki ve teknik eğitim*. İstanbul: Friedrich Ebert Vakfı Ekonomi Forumu Raporu.

Büyüköztürk, Ş. (2005). Anket geliştirme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, *2*(3), 133-151. http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2005_cilt3/sayi_2/133-151.pdf, 15 Eylül 2012 tarihinde alınmıştır.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

Dereli, F. ve Kabataş, S. (2009). Sağlık yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin iş bulma endişeleri ve umutsuzluk düzeylerinin belirlenmesi. *Yeni Tıp Dergisi, 26,* 31-36.

Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı.

Emirgil, B. F. (2009). Yeni meslekçi eğitim yaklaşımı ve yeni meslekçi paradigmaların Türkiye'deki yansıması olarak "MEGEP". *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 56,* 509–534.

Er, H., Kocaman, F. ve Açıkgöz, A. F. (2003). Trakya Üniversitesi Çorlu Meslek Yüksekokulu öğrencileri üzerinde sınavsız geçiş öncesi ve sonrası öğrenci profili üzerine yapılan bir araştırma. *Ankara Üniversitesi IVETA Konferansı Türkçe Bildirileri*, *20-22 Ekim 2003*. http://myo.karatekin.edu.tr/iveta/makaleler/(18).doc, 15 Ekim 2012 tarihinde alınmıştır.

ERG. (2011). *Eğitim izleme raporu 2010*. İstanbul: Eğitim Reformu Girişimi. http://erg.sabanciuniv.edu/sites/erg.sabanciuniv.edu/files/EIR2010 izleme%20raporu.pdf, 15 Eylül 2012 tarihinde alınmıştır.

Eşme, İ. (2007). Mesleki ve teknik eğitimin bugünkü durumu ve sorunlar. *T.C. Yükseköğretim Kurulu, Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansı, 27 Nisan 2008, Ankara*. http://www.yok.gov.tr/duyuru/isa_esme.ppt, 15 Eylül 2012 tarihinde alınmıştır.

Eti İçli, G., Çopur, E. M. ve Vural, B. B. (2009). Kırklareli Üniversitesi Meslek Yüksekokulları öğrenci memnuniyeti araştırması. *I. Uluslararası V. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu*, *27- 29 Mayıs 2009, Konya*.

Günal, S. Ö. (2006). *Yükseköğretimde yönetim sorunları* (Yayımlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Günal, S. ve Koçak, N. (2003). Meslek yüksekokullu öğrencilerinde sınavsız geçiş sonrası ortaya çıkan yapısal değişimin ilk değerlendirmesi. *Ege Meslek Yüksekokulu II. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu, 15- 17 Ekim 2003, İzmir*.

Günay, D. (2010). *Mesleki ve teknik yükseköğretim ve meslek yüksekokullarının yeniden düzenlenmesi çalışmaları*. İstanbul: TUSİAD. http://www.tusiad.org/rsc/shared/file/Prof-Dr-DurmusGunay-YOK.pdf, 15 Eylül 2012 tarihinde alınmıştır.

Gündoğar, D., Gül, S. S., Uskun E., Demirci, S. ve Keçeci, D. (2007). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu yordayan etkenlerin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, *10,* 14-27. http://klinikpsikiyatri.org/files/journals/1/254.pdf, 15 Eylül 2012 tarihinde alınmıştır.

Henden, R. ve Tunç, A. (2005). Mesleki teknik öğretimde sınavsız geçiş uygulamaları. *Milli Eğitim Dergisi*. *165*, http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_EgitimDergisi /165/henden.htm, 15 Eylül 2012 tarihinde alınmıştır.

Hızlan, D. (1997). *Okul-sanayi ilişkileri*. İstanbul: İnkılap.

Karasar, N. (2002*). Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.

Kaya, F. (2005). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin demografik yapısı ve meslek yüksekokullarının etkinliği üzerine bir araştırma. *Milli Eğitim Dergisi, 33* (168). http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/168/index3-kaya.htm, 15 Eylül 2012 tarihinde alınmıştır.

Kayır, Ö. ve Kılıç, H. (2008). *Mesleki eğitim ve teknik eğitim fakülteleri*. İstanbul: Ticaret Odası Yayınları. yzstrateji.com/dokumanlar/MTEF-rapor.pdf, 15 Eylül 2012 tarihinde alınmıştır.

Kurul-Tural, N. (2002). *Eğitim finansmanı*. Ankara: Anı.

Millî Eğitim Bakanlığı. (2002). *MEB 4702 sayılı mesleki eğitim kanunu*. http://mevzuat.meb.gov.tr/ html/164.html 15.09.2012 tarihinde alınmıştır.

Nartgün, Ş. S. ve Yüksel, E. (2009). Ahi Evran Üniversitesi Kaman Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin sosyo-ekonomik düzeylerinin belirlenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10*(2), 1-18. http://kefad.ahievran.edu.tr/archieve/pdfler/Cilt10Sayi2/JKEF_10_2_2009_1_18.pdf, 20 Şubat 2013 tarihinde alınmıştır.

Sarıoğlu, S. ve Özkan, M. (2009). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin ön lisans program tercih sebepleri cumhuriyet üniversitesi Suşehri Timur Karabal Meslek Yüksekokulunda bir uygulama. *I. Uluslararası 5. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu*, *27–29 Mayıs, Konya*.

Sevim, Ş. ve Karamete, F. (2003). Meslek yüksekokullarında üniversite-sanayi işbirliği, yöresel kalkınmaya etkisi ve yerel bazda uygulama örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8,* 1-18. http://sbe.dumlupinar.edu.tr/8/1.pdf, 15 Eylül 2012 tarihinde alınmıştır.

Sezgin, S. İ. (2000). *Mesleki ve teknik eğitimde program geliştirme*. Ankara: Nobel.

Şahin, İ. ve Fındık, T. (2008). Türkiye'de mesleki eğitim: mevcut durum, sorunlar, çözüm önerileri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 12*(3), 65-86.

TEKEV, (2007). *Meslek ve teknik eğitimde sorunlar-öneriler*. http://www.tekev.org.tr/orgdetail.php?id=142, 15 Eylül 2012 tarihinde alınmıştır.

TÜSİAD, (1999). *Türkiye'de mesleki ve teknik eğitimin yeniden yapılandırılması*. İstanbul: TÜSİAD.

Ünal, L. I. (1996). *Eğitim ve yetiştirme ekonomisi*. Ankara: Epar.

World Bank Policy Paper. (1995). *Vocational and technical education and training*. http://unesdoc.unesco.org/images/0009/000952/095257eo.pdf2, 20 Şubat 2013 tarihinde alınmıştır.

YÖK (2009). *Eğitim öğretim, endüstriyel eğitim projesi, meslek yüksekokullarının günümüzdeki durumu*. www.yok.gov.tr, 15 Eylül 2012 tarihinde alınmıştır.

Yöney-Fırat, Z. ve Özel, N. (2003). Uludağ Üniversitesi meslek yüksekokullarında okuyan öğrencilerin çalışma hayatından beklentileri üzerine bir değerlendirme. *İşgüç Dergisi*, *5*(1), 2-26, http://www.isgucdergi.org/?p=makale&id=26&cilt=5&sayi=1&yil=2003, 15 Eylül 2012 tarihinde alınmıştır.

Yörük, S., Dikici, A. ve Uysal, A. (2002). Bilgi toplumu ve Türkiye'de mesleki eğitim The Information of Community and Vocational Education in Turkey. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi/ Fırat University Journal of Social Science. 12*(2), 299-312. http://web.firat.edu.tr/sosyalbil/dergi/arsiv/cilt12/sayi2/299-312.pdf, 15 Eylül 2012 tarihinde alınmıştır.

Received: 21/02/2013

Revision received: 27/03/2013

Second revision received: 12/04/2013

Approved: 15/04/2013